

MONSINJOR MARKO SOPI KATOLICKI BISKUP
"CRKVE NA KOSOVU I METOHIJI NISU SIMBOL
POLITICKE MOCI, VEC NASA NASUSNA POTREBA"
P R I Z R E N

"Upoznajte istinu, i istina ce vas osloboditi" (Jn. 8, 32).

PREUZVISENI,

Povod da Vam se obratim ovim kratkim pismom jeste Vas INTERVJU, objavljen u knjizi „Guerre ethnique: una fatalita? un esemplio: il Kosovo“, koji mi je nedavno dosao do ruke.

Svaki covek, pa i Vi, imate pravo na licno misljenje i ocenu dogadjaja ciji smo ucesnici ili svedoci. Ali niko, pa ni Vi, pogotovo kao covek vere i poglavar jedne verske zajednice, nema pravo da dolazi u sukob sa ociglednim cinjenicama i suvim faktima, da ih izvrci, i poluistinama pokusava da ih prikaze tendenciozno. A to ste upravo Vi cinili u svome intervjuu.

Evo primera:

1. Tvrdnja da su srusene pravoslavne crkve „sagradjene u skorije vreme, posle 1989. godine, jer su simbol srpske politicke moci“, nije vise ni poluistina, nego otvorena laz. Verujem da posedujete nasu publikaciju „RASPETO KOSOVO“, Novembar 1999. godine, gde su prikazane porusene Pravoslavne crkve i manastiri od juna do oktobra te godine (njih 76 na broju). Istine radi, primorajte sebe, ma koliko Vam to mrsko bilo, pa pogledajte naslove. Ako to ucinite, videcete koliki je neznatan broj novih crkava medju porusenim (samo njih 10). sve ostale su gradjene od 13. pa do 20. veka, daleko pre Milosevica. Uostalom, i te novosagradjene crkve od 1989. nije gradio Milosevic, nego Ja sa svojim vernim narodom i nikako kao „simbol srpske politicke moci“, vec kao nasusnu potrebu. Istini za volju, zasto ne reci da je na Kosovu i Metohiji u vremenu od 1989. godine pa do rata, procentualno podignuto mnogo vise dzamija nego pravoslavskih crkava. Da li i one nisu simbol „necije politicke moci“? cemu takva Vasa „objektivnost“ treba da posluzi, ako ne obmani citalaca, a radi ostvarenja nekih politickih ciljeva.

2. Ne stoji ni tvrdnja da su se ova „razaranja“ pravoslavskih crkava i manastira „desila kao posledica rusenja muslimanskih dzamija“. Istina je da je tokom rata i NATO bombardovanja ostecen jedan broj dzamija, ali ni jedna nije porusena do temelja, pogotovu ne sistematski, kao sto se desilo sa nasim svetinjama posle zavrsetka rata, i sto se, evo skoro dve godine, neprekidno desava. Do sada je broj porusenih crkava i manastira odavno premasio trocifreni broj, sto nas primorava da idemo i na trece izdanje „RASPETOG KOSOVA“. Neznamo koliko li ce tih izdanja jos u buduce morati biti, ako se sa ovakvim bezumljem nastavi.

3. Takav Vas odnos prema Pravoslavnim crkvama postaje shvatljiv i objasnjiv drugom Vasom tvrdnjom u istom intervjuu. Tamo gde kazete: „Crkve koje vidimo na kartama postojale su i pre dolaska Srba“. Sto ne navedoste makar jednu kao primer? Zar je moguće da Srbi koji su prisutni na Kosovu i Metohiji (zamislite se nad ovom recju - Metohija) preko hiljadu godina, do 1989. godine nisu sagradili ni jednu crkvu? Da su cekali Milosevica da bi poceli da podizu „politicke“ crkve. Poznavali ste manastir Sv. Arhangela u Binacu, Vasem rodnom mestu. Ko ga je sagradio i kada? Kao verski covek nije moguće da neznate za Pecku patrijarsiju, Man. Visoke Decane, Gracanicu (pre godinu dana bili ste ovde) ili Bogorodicu Ljevisku u mome i Vasem Prizrenu. Da ne nabrajam dalje. Poslacu Vam knjigu „ZADUZHINE KOSOVA“ gde cete naci podatke za preko 1300 crkava i manastira na Kosovu i Metohiji. Molim Vas, cime cete to demantovati? A duzni ste! Razmislite!

4. I samo jos jedan Vas biser. „U bici na Kosovu Polju 1389. vodje su dosle iz Srbije“. Objasnite nam: Gde se tada Kosovo nalazilo, u sastavu koje drzave, ako to nije bila Srbija? Da li su Sveti Knez Lazar i ostale srpske Vodje dosle u tudju drzavu da bi se suprotstavile osvajacima - Turcima. Gde Vas vodi takva „istorijska nauka“ koju suprotstavljate „laznim istoricarima“ koji su, po Vama, „mnoge stvari izvrnuli“? Necete li se zastideti takvih svojih tvrdnji? Razmislite! Ima jos dosta mesta koja bi zahtevala od Vas detaljnija i objektivnija objasnjenja (kao ono da Srbi nisu proterani...), ali je za Vasu „istinoljubivost“ i ovo sto je navedeno, dovoljno.

“Ko ima usi da cuje neka cuje“.

22. april 2001. god., Manastir Gracanica

Episkop rasko-prizrenski i kosovsko-metohijski + ARTEMIJE

Juce ispred Skupstine Srbije

PROTEST PORODICA NESTALIH NA KOSMETU

Pred zgradom Skupstine Srbije juce su se okupili clanovi udruzenja porodica nestalih i otetih Srba na Kosovu i Metohiji, protestujuci sto jos nije poznata sudbina njihovi najblizih. Pred ulazom u parlament okupilo ih se vise desetina, a tamo ih je docekao policijski kordon. Oni su se potom povukli ka ulici Srpskih vladara, gde su, uz povike "Gde su nam deca?", blokirali saobracaj.

Novinaru Tanjuga su rekli da su dosli pred Skupstinu Srbije sa zahtevom da parlament zakaze zasedanje sa samo jednom tackom dnevnog reda, koja ce se ticati sudbine oko 1.300 nestalih i otetih Srba na Kosovu i Metohiji. Predstavnici porodica nestalih uputili su se zatim pred vladu Srbije, trazeci prijem.

Trazenje resenja na severu Kosova i Metohije

KANCELARIJE ZA TAKSE, A NE CARINSKI PUNKTOVI

Kosovska Mitrovica, 23. aprila

UNMIK ostaje pri stavu da njihove kancelarije nastave sa prikupljanjem takse na robu koja nije jugoslovenskog porekla, ponovio nam je danas portparol civilne administracije UN za Kosovo i Metohiju Frenk Bendzaminsen. Time ce se konsolidovati kosovski budzet, od cega ce imati koristiti gradjani ove regije, dodaje ovaj portparol.

Lider mitrovickih Srba Oliver Ivanovic izneo je svoj stav odranije poznat, da je protiv carina, kao i protiv konfrontacije s jedne i druge strane u ovom trenutku. Tacnije, neophodan je kompromis. Kritikujuci nacin organizovanja srpskih protesta, Ivanovic je objasnio da je u ovom trenutku vrlo tesko civilnom administratoru UN Hansu Hekerupu da povuce svoju odluku, ali isto tako i Srbima da odustanu od protesta koji su usli u drugu nedelju. Po Ivanovicu - izlaz iz ovog corsokaka je da predstavnici savezne vlade u razgovoru sa Hekerupom nadju obostrano prihvatljivo resenje.

U vreme pripremanja ovog izvestaja, kako nam je potvrdio portparol UNMIK Majkl Kic, u toku su razgovori u Pristini izmedju Hansa Hekerupa i predsednika Jugoslovenskog komiteta za Kosmet Momcila Trajkovica. "Posle sastanka situacija ce biti mnogo jasnija", rekao je Kic. Tada ce se izjavom za javnost gospodin Hekerup jasno odrediti o znacaju kancelarija za naplatu takse koje su u funkciji fiskalnog, a ne carinskog sistema.

Pres-oficir francuske armije u sastavu Kfora Fransis Mezerle danas je ponovio tvrdnju da francuski vojnici sinoc prilikom sklanjanja barikada u severnom delu Kosovske Mitrovice nisu koristili sok-bombe, a ni druga sredstva.

Mezerle je rekao da je neko iz grupe koja je bila na barikadama bacio rucnu bombu na francusko vozilo "bov" koje je u tom trenutku probijalo barikadu. Ta bomba se odbila, rekao je Mezerle, od oklopnog vozila i povredila jedno lice koje se tu nalazilo.

Medjutim, ocevici, medju kojima je bio i Blazo Turkovic, tvrde potpuno drugacije. Blazo Turkovic je u izjavi za lokalni radio "Radio kontakt plus" kazao da je iz francuskog vozila bacena bomba na civile koji su bili na barikadama i tom prilikom je povredjen Veselin Djuric. Djuric je posle ranjavanja prebacen u mitrovicku bolnicu gde mu je amputirana potkolenica.

Posle hapsenja osumnjicenog za atentat u Pristini

NEMACKI PASOS, RUSKO IME I SUPRUGA ALBANKA

Pristina, 23. aprila

Osoba koju je UNMIK-ova policija uhapsila u petak uvece pod sumnjom da je ucestvovala u teroristickom napadu ispred kancelarija Jugoslovenskog komiteta za Kosovo i Metohiju u Pristini, u kome je poginuo jedan, a ranjena cetiri pripadnika MUP Srbije, poseduje nemacki pasos, javlja danas nemacka agencija DPA, pozivajuci se na izvor u civilnoj misiji UN.

Osumnjiceni, ciji su otisci prstiju otkriveni na mestu eksplozije i

koji je uhapšen dva dana posle bombaskog napada, poseduje firmu za obezbedjenje na Kosovu, rekao je neimenovani izvor nemackoj agenciji.

"On ima nemacki pasos, rusko ime i suprugu Albanku", precizirao je taj izvor.

Prema AFP-u, medjutim, koji se takodje poziva na izvor u UNMIK-u, uhapšeni je "nemacke nacionalnosti".

"On je nemacki placenik", citira francuska agencija isti izvor, koji je zeleo da ostane anoniman.

UNMIK-ova policija i KFOR nastavljaju istragu kako bi pronasli dodatne dokaze, kaze Derek Capel, portparol UNMIK-ove policije.

Capel je ranije objasnio da je u atentatu koriscena naprava teska 10 kilograma, napunjena eksplozivom pomesanim sa parcicima metala, ciji jedan deo nije eksplodirao, sto je, na sreću, umanjilo njen smrtonosni efekat.

AFP navodi da istraga smatra da je vise osoba umesano u ovaj atentat i da je instaliranje bombe zahtevalo dosta vremena. "Neko ih je video i neko ih poznaje", smatra Capel i poziva svedoke da se jave.

Eparhija sumadijska Srpske pravoslavne crkve odlucila SVESTENICI U BOLNICI, KASARNI I ZATVORU

Kragujevac - Protodjakon Zoran Krstic iz Eparhije sumadijske Srpske pravoslavne crkve rekao je da su predstavnici te eparhije poceli razgovore sa nadleznima u kragujevackoj bolnici, garnizonu Vojske Jugoslavije i Kazneno-popravnog zavodu o prisustvu sveštenika u tim institucijama. SPC je u petak saopstila da su njeni "duhovnici postavljeni u poslednjih nekoliko dana na sluzbu u bolnicama u Kragujevcu, Jagodini, Smederevskoj Palanci i Mladenovcu", a da je duznost duhovnika Kazneno-popravnog zavoda u Kragujevcu poverena protojereju Zivoti Markovicu, parohu kragujevackom. Protodjakon Krstic je agenciji Beta rekao da je u razgovorima sa predstavnicima kragujevacke bolnice dogovoreno da se prilikom prijema bolesnika uvede i ime sveštenika, koji ce prema potrebama da dolazi u posetu bolesnicima iz svoje parohije. On je rekao da crkva ima u bolnici jednu prostoriju koja je namenjena za kapelu, ali da u njoj nisu odrzavana bogosluzenja. "Sada se razmatraju uslovi da se ponovo omoguci bogosluzenje za vernike i na tome ce se predstavnici crkve i bolnice angazovati", rekao je protodjakon Krstic. U razgovorima sa predstavnicima Vojske Jugoslavije dogovoreno je da jedan sveštenik bude postavljen u kasarnama. Taj sveštenik ce imati samo jedno zaduzenje - da organizuje crkveni zivot u vojsci, od bogosluzenja do nastave veronauke. Planirano je da jedna prostorija u objektima VJ bude preuredjena za te namene.

Prema najavama iz VJ, u toku je rad na izmenama i dopunama Pravila sluzbe kojima ce biti regulisano i pitanje sveštenicke sluzbe u jugoslovenskoj armiji. Sem u Kragujevcu, sveštenici ce u vojnim objektima biti smesteni u jos deset garnizona VJ. Protodjakon Krstic je rekao da je sa predstavnicima Kazneno-popravnog doma dogovoreno da sveštenici i dalje posecuju zatvorenike prema zelji kaznjenika, a da ce kasnije biti razmatrane i druge mogucnosti.

Albanci predlazu svoj ustav, Srbi su protiv njega, ali ne znaju tacno za sta jesu SRBI U TRI KOLONE

Rada Trajkovic, clan Privremenog administrativnog veca Kosova i clan Srpskog nacionalnog veca iz Gracanice ne krije nezadovoljstvo:

- Umesto da iskoristimo trenutno povoljan medjunarodni položaj koji nasa zemlja uziva i konacno pocnemo sa resavanjem kosovskog pitanja, mi i dalje prepustamo inicijativu drugima a na dogadjaje reagujemo neodmereno i kontraproaktivno, sve na stetu Srba, Srbije i Jugoslavije. Drzava matica je zaokupljena drugim problemima, pojedini srpski lideri i ostaci starog rezima na Kosovu i Metohiji i dalje love u mutnom koristeci opravdano nezadovoljstvo preostalih Srba svojim položajem za sopstevnu korist i opstanak u politickoj igri. Dok Srbi i dalje deluju u dve i vise kolona, Albanci deluju jedinstveno na osnovnom planu, a to je definitivno nezavisno Kosovo.

Ovo je dr Rada Trajkovic posle sastanka kod predsednika SRJ Vojislava Kostunice i apela SNV Kosova i Metohije vladama Srbije i SRJ da odrede "jasnu strategiju, opredeljenje i stavove za Kosovo i Metohiju koji ce biti osnova, vodilja i okvir za delovanje svih srpskih nacionalnih i drzavnih faktora u juznoj pokrajini". Povod je, pored ostalog, i inicijativa medjunarodne zajednice da se na Kosovu i Metohiji ustanovi opsti pravni okvir koji ce funkcionisati na celoj teritoriji Pokrajine dok se nalazi pod patronatom medjunarodnih mirovnih snaga.

Albanci su ovu inicijativu zdušno prihvatili insistirajuci da taj pravni okvir, u stvari, bude ustav Kosova,

bez obzira sto je Aleksandar Bert Olivije, pravni savetnik Hansa Hekerupa i tvorac polaznog dokumenta, jasno stavio do znanja da je rec samo o privremenom pravnom aktu koji treba da regulise politicki i drustveni zivot na teritoriji Pokrajine dok se konacno ne resi njen status.

Ustav

Prema toj prvoj verziji koja je bila dostupna javnosti, "Pravni okvir za privremenu samoupravu na Kosovu" predvidja izbor skupstine koja bi donosila uredbe a ne zakone, privremene vlade koja bi te uredbe sprovodila i formiranje vrhovnog ali ne i ustavnog suda. Albanci su se aktivno ukljucili u doradu ovog akta predlazuci da buduca skupstina bude jednodoma i sastavljena od 120 predstavnika, od cega bi 10 bilo rezervisano za Srbe, 10 za druge nacionalnosti, a 100 za Albance. To je bio i jedan od razloga sto predstavnici Srba, prema recima Dusana Celica, nisu prihvatili ni da razgovaraju sa Albancima pod pokroviteljstvom medjunarodne zajednice.

"Nismo mogli da prihvatimo ni albanski predlog o postojanju funkcije predsednika Kosova, jer to bi znacilo davanje drzavnog statusa Pokrajini. Naravno, energicno smo i protiv ostanka Kosovskog zastitnog korpusa jer u njemu glavninu cine oni koji su bili pripadnici OVK. Albanci su predvideli u svojim amandmanima i postojanje ustavnog suda koji bi cak mogao da raspise referendum.

Posto je jasno sta Srbi za sada nece, SNV Kosova i Metohije na nedavnom sastanku u Gračanici "ponovo istice potrebu i trazi od predsednika SRJ i predsednika Vlade Srbije da hitno zakazu

zajednicki sastanak svih relevantnih politickih snaga Srba na Kosovu i Metohiji i predstavnika drzavnih vlasti, na kojem bi razgovarali i postigao se politicki srpski konsenzus o vitalnim pitanjima".

Carine

U medjuvremenu, u severnom delu Kosova ponovo raste napetost, podizu se barikade, ometaju se vojnici Kfora, policije Unmika i radnici OEBS-a. Povod za zestoke proteste Srba u Leposavicu, Mitrovici, Zvecanu i Zubinom Potoku jeste odluka Unmika da na granici sa Srbijom uvede neku vrstu carine. Bez obzira na to sto je portparol UN Fred Edhard kazao da Unmik predstavlja privremenu vlast na Kosovu i Metohiji i da je odluka o prikupljanju carina doneta da bi se prikupila sredstva za lokalne potrebe u skladu sa ovlasenjima Misije UN, mnogi Srbi su to shvatili kao jos jedan dokaz o nameri medjunarodne zajednice da pomogne nezavisnost Kosova i Metohije.

U tampon zoni izmedju Rudnice i Jerinja, na magistralnom putu Raska - Kosovska Mitrovica, prepreceni balvani i kamioni onemogucavaju svaki saobracaj. U Kosovskoj Mitrovici se skoro svakodnevno organizuju protesti protiv medjunarodne misije, a incidenti sa policijom Unmika i pripadnicima Kfora prete da prerastu u ozbiljnije sukobe. Policija Unmika se zato iselila iz severnog dela, pa je i bezbednosno stanje gradjana dovedeno u pitanje.

Za razliku od radikalnih lidera sa severa Kosova, predstavnik umerene struje i zagovornik stalnog pregovaranja sa medjunarodnom zajednicom Nenad Radosavljevic, predsednik SO Leposavic, smatra da je i oko ovoga podignuta prevelika halabuka od koje imaju koristi samo sicardzije i ostaci starog rezima koji su ponovo podigli glavu.

- Ne mozemo stalno da se bunimo i da tvrdimo da smo zakinuti a da istovremeno nista konkretno i konstruktivno ne nudimo. Razumem sto to cine predstavnici starog rezima koji su na Kosovu preziveli oktobarske promene, ali ne razumem neke politicare iz redova DOS-a koji im idu naruku i istovremeno obmanjuju drzavno rukovodstvo Jugoslavije i Srbije o stvarnim prilikama na terenu. Kad je rec o carinama, nama je objasnjeno da se nece cariniti roba iz Srbije, vec samo ona roba koja je do sada dolazila svercerskim kanalima iz Albanije, preko Crne Gore. Rec je o ogromnim kolicinama cigareta i nafte koje su ranije isle iz Makedonije, a sada su preusmerene na ovu stranu - kaze Nenad Radosavljevic.

Slike: Rada Trajkovic

Zapaljene srpske kuce u Prizrenu, Vaskrs 2001.

**Hans Hekerup, specijalni predstavnik generalnog sekretara Ujedinjenih nacija za Kosovo
BEOGRAD NAM SALJE SIGNALNE DA NASTAVIMO RAD NA PRAVNOM**

OKVIRU ZA KOSOVSKU SAMOUPRAVU

Suprotno svom prethodniku Bernaru Kusneru, novi šef misije UN na Kosovu Hans Hekerup je miran, stalozan i ne preterano pričljiv. On ne obećava "kule i gradove", reklo bi se zastupa realan pogled na zamršenu kosovsku stvarnost. Nedavno se nasao pred iskusem da dansku proračunatost i doslednost zameni sa ovdasnjom neizvesnošću, barem po pitanju famoznog pravnog okvira za samoupravu na Kosovu. U prvom intervjuu nakon tri meseca na novoj funkciji, Hekerup kaže:

- Ono što pokušavamo da uradimo je da kreiramo pravni okvir za supstancijalnu autonomiju na Kosovu, organizujemo izbore i stvorimo institucije za samoupravu. Iako neće imati izvršnu vlast, privremena samouprava će donositi 70 do 80 odsto odluka u svim oblastima koje će im biti prosledjene - socijalna pitanja, obrazovanje, itd. Očekujemo da završimo pravni okvir i u kratkom vremenu da zakazemo datum za dolazeće izbore.

Svedoci smo svakodnevnih protesta na severu Kosova zbog postavljanja carinske kontrole na granici sa Srbijom. Kako će UN rešiti ovaj problem? Da li vršite pritisak na srpske lidere u Mitrovici da saradjuju u funkcionisanju provincije?

- Mi moramo da skupimo novac za budžet Kosova, zato što sve ovdasnje službe međunarodna zajednica ne može do večnosti finansirati. Ove godine očekujemo da će dve trećine budžeta biti pokriveno prihodima. Nadamo se da će u 2002. to biti blizu 100 odsto. Deo tog prihoda je novac prikupljen na granicama od carine, dok je drugi deo prikupljen na samom Kosovu.

Srbi ne vole granicne carinske punktove, zato što su pre bili u mogućnosti da donose robu iz Srbije, koja je bila pristupačnija, u poređenju sa robom koja dolazi iz drugih delova na Kosovu. Za njih ova odluka, naravno, znači da će cene skociti.

Zato hoću da kažem, da ćemo deo novca iz budžeta koristiti da pomognemo manjine u enklavama. Naravno, to je i preduslov da oni participiraju u institucijama, a mi ćemo pokušati da usmerimo novac ka njima.

To zvuči kao politička ucena?

- Ne, ali mi moramo da nadamo načina da saradjujemo sa kosovskim Srbima. Srećom, ima puno kosovskih Srba koji hoće da saradjuju, da rade sa Unmikom i strukturama koje stvaramo. Beograd šalje signale da žele da rad na pravnom okviru uspe. Dakle, možemo imati izbore u kojima će kosovski Srbi učestvovati.

Rekli ste tokom posete Albaniji, prošlog vikenda, da će izbori biti održani krajem oktobra, ili početkom novembra. Da li to znači da je pravni okvir za supstancijalnu autonomiju Kosova završen? Tačnije, da li ste našli kompromisno rešenje za ime dokumenta?

- Završeno je 98 odsto. Ima pet spornih pitanja. Takođe, mi stvarno čekamo srpskog člana radne grupe da predstavi poglede kosovskih Srba o pravnom okviru, jer to mora biti uključeno, dok kosovski Albanci, manje više, imaju tih pet spornih pitanja, koji treba da se reše. To će svakako biti teško za pregovore i još uvek nije završeno.

Mislim da su termini koje koristimo veoma korektni. To su reči iz Rezolucije 1244, ali neću da kažem da neće doći do kompromisa, koji bi svi mogli da prihvate. Dakle, pokušajmo to i da uradimo.

Nasli ste se između želja dve strane, jedne za nezavisno, druge za autonomno Kosovo.

- Moramo da ostanemo u okviru Rezolucije 1244. To je moj mandat i ne više od toga. I Beograd i kosovski Albanci su prihvatili Rezoluciju 1244, ali naravno oni pokušavaju da izvrše pritisak na nju.

Šta će se desiti posle izbora u Crnoj Gori, u slučaju da partija Mila Djukanovića pobedi, dodje do referenduma i SRJ prestane da postoji?

- Ako pričamo o pravnom okviru za privremenu samoupravu, ništa se neće desiti. Srbi i Albanci već duže vreme znaju za izbore u Crnoj Gori, ali mi ne znamo šta će biti rezultati nakon njih. Veoma je moguće da će Crna Gora proglasiti nezavisnost, ali ne znamo. Svi pretpostavljaju da je to jedna od izglednih mogućnosti, ali ne i konačna. To nema veze sa privremenim okvirom za samoupravu na Kosovu.

Specijalni koordinator Pakta za stabilnost za Jugoistočnu Evropu, rekao je u jednom intervjuu na samitu u Skoplju, da "ste se gosp. Kostunica i Vi našli", u smislu obojica ste konstitucionalisti, obojica postujete međunarodne zakone i pravne okvire... Kako biste vi opisali Vas odnos sa Kostunicom, sada nakon par sastanaka?

- Poslednji sastanak je bio veoma dobar. Na sastancima smo imali dve opcije: da pričamo o teskim problemima i da dosegemo razumevanje, ili da diskutujemo o jednostavnim stvarima i time olaksamo razumevanje. Predsednik Kostunica je izabrao drugu. To znači da je mnogo problema koje je teško rešiti, ali je on dao prioritet onima za koje možemo da nadamo zajedničko tle.

On, pak, nije eksplicitno ubedio sebe da li uopšte treba da dodje do izbora, ali mislim da će kada pravni okvir bude završen, on podržati participaciju kosovskih Srba u njima. Takođe, on će omogućiti raseljenim Srbima sa Kosova, koji su u Srbiji da izadju na izbore. To svakako mora biti uradjeno uz posredstvo jugoslovenske vlasti. Kostunica vidi da kosovski Srbi treba da budu integrisani u sve

strukture.

Ne vidim da Vase, i u ovom slucaju Kostunicino misljenje, dele politicke snage na severu Kosova.

- Mi radimo sa dosta razlicitih licnosti sa severa. Takodje, sa nekim politicarima iz enklava, sa gospodinom Trajkovicem, predstavnikom SRJ vlasti. Dakle, cuje se dosta raznih politickih poruka. Danska je jedna od prvih zemalja koja je podrzala vojnu akciju ovde, na zapadnom Balkanu, kao i jedna od prvih koja je poslala trupe u Bosnu, a i zemlja se najvećim brojem trupa na Kosovu, u odnosu na velicinu Danske.

Bili ste ministar odbrane, a poznata je i vasa dobra veza sa SAD. Nakon sto je predsednik Bus otvorio pitanje povlacenja trupa SAD sa Balkana, izgleda da zapadni mocnici nisu sigurni u svoje prisustvo u ovoj oblasti. Koliko ste Vi sigurni u Vasu politiku u regiji? Sta je garancija zapadne politike i Unmik-administracije ovde?

- Buditi sigurni da imam podrsku zapadnih mocnika, ukljucujuci i Rusiju. Bio sam ucesnik sastanka Kontakt grupe u Parizu, gde smo raspravljali o pravnom okviru i bezbednosnoj situaciji. Bio je to veoma vazan sastanak zato sto su Rusi po prvi put izašli sa pozitivnim saopštenjem o izborima.

Znate li gde vodite Kosovo?

- Da, mislim da imam mandat...

Zasto patrijarh Pavle nije juce bio u Krusevcu **NAROD NA KOSOVU I METOHIJI VAZNIJI OD SVIH PRIZNANJA**

Poglavar SPC otputovao u Gracanicu i Pecku patrijarsiju pre tri dana da bi Mali Vaskrs proveo sa tamosnjim narodom i ohrabrio ga da istraje u teskocama

Njegova Svetost Patrijarh Srpski Gospodin Pavle otputovao je u petak pre podne, zajedno sa srpskim ministrom vera Vojislavom

Milovanovicem, na Kosovo kako bi se sastao i razgovarao sa srpskim narodom koji je, uprkos pritiscima siptarskih ekstremista i svakodnevnim teskocama sa kojima se suocava, ostao i dalje na Kosmetu, izvoristu srpske duhovnosti i drzavnosti. Sluzeci u dane Svetle sedmice i na

Tominu nedelju u kosovskim svetinjama i Peckoj patrijarsiji, stavropigijalnom manastiru patrijarha srpskog - sto znaci da nije pod crkvenom upravom episkopa rasko-prizrenskog, nego pod direktnom vlascu poglavara Srpske pravoslavne crkve - patrijarh Pavle je svemu ostalom pretpostavio svoju pastirsku obavezu. To znaci da je boravak medju vernim narodom i njegovo hrabrenje da izdrzi na pradedovskim ognjistima, uprkos golgotskom stradanju kroz koje prolazi, shvatio kao misiju od koje se ni zbog cega ne moze odustati, a ponajmanje zbog primanja nagrade, ma od koga ona i ma kako znacajna bila. Patrijarhu je, da podsetimo, pripalo ovogodisnje priznanje krusevacke "Bagdale", Zlatan prsten despota Stefana Lazarevica i juce je trebalo da mu bude uruceno.

Trajkovic o ucescu Srba na kosovskim izborima

PRE SVEGA POVRATAK

JAGODINA 20. April 2001 (Beta) - Predsednik Jugoslovenskog komiteta za Kosovo i Metohiju Momcilo Trajkovic izjavio je da Srbi nece ucestvovati na izborima na Kosovu ako se hitno ne otvori proces njihovog povratka i ako pravni okviri buduceg uredjenja Kosova ne budu u skladu sa Rezolucijom 1244.

U intervjuu "Palmi plus", Trajkovic je u cetvrtak uvece rekao da "medjunarodna zajednica i Albanci moraju shvatiti da nema opstih izbora na Kosovu dok pravni okviri ne budu u skladu sa Rezolucijom 1244 Saveta bezbednosti".

"Nema izbora za Srbe ukoliko se u tim pravnim okvirima naziru konture nezavisnog Kosova i nema srpskog ucesca ukoliko se hitno ne otvori proces povratka prognanog srpskog naroda na Kosovo", kazao je on. Trajkovic je ocenio da je resenje za opstanak Srba u pokrajini kantonizacija Kosova, koja bi prema njegovim recima, Albancima "oduzela mogucnost da stvore nezavisno Kosovo i naterala medjunarodnu zajednicu na stvaranje multietnickog drustva na tom prostoru".

Pet kantona

"Predložili bismo uvođenje pet kantona, od kojih u četiri već žive Srbi i drugo nealbansko stanovništvo. Peti kanton bi bio vezan za Metohiju", rekao je on, navodeći da uspostavljanjem kantona na Kosovu "nikakvo ustavno rješenje, kako ga Albanci vide za Kosovo, ne bi moglo da postoji".

Danijel Spikhard, pomoćnik generalnog sekretara NATO-a za politička pitanja NE IZJASNJAVAMO SE O NEZAVISNOSTI

Cinjenicu da su pobunjenici sa jedne, a predstavnici beogradskih vlasti sa druge strane nije nametnuto od strane NATO. Mi samo omogućavamo da se razgovori vode

"Apsolutno ne smatram da je međunarodna zajednica pala na ispitu u BiH. Moram reći da sam frustriran kada to čujem. Pogledajte kroz šta su cijeli region i posebno BiH u njemu prošli u posljednjih 10 godina. Danas se ljudi u BiH bude spokojni, znajući da sličnih scena poput onih iz ranijih vremena neće biti. Zar to već samo po sebi nije uspjeh? Nerealno je bilo da će se za pet godina napraviti normalna država u kojoj vladaju

međunarodni standardi. Jednostavno, za takav proces, proces demokratizacije, treba puno vremena. Mi smo uradili početni zadatak, osigurali smo bezbjednost. Sada se moramo suočiti sa političkim problemima. To nije lako i trebace godine i godine da se svi oni riješe", kaže u intervjuu za Reporter ambasador Danijel Spikhard, pomoćnik generalnog sekretara NATO-a za politička pitanja.

Sa ambasadorom Spikhardom razgovarali smo na istanbulskom Univerzitetu Boazici, gde je bio jedan od ključnih aktera konferencije o regionalnoj stabilnosti na Balkanu.

Ovaj NATO-zvaničnik je po zanimanju ekonomista sa dve magistarske titule. Da bi opisao napredak u BiH, tvrdi da mu često na pamet padne asocijacija sa berzom: "Kada pogledate berzu, uznemire vas svi ti usponi i padovi vrijednosti. No, svako zna da će se za 10 godina investicija koju imate isplatiti. Mislim da je investiranje međunarodne zajednice u BiH dobar potez i on će se isplatiti."

Reporter: Da li biste vi lično ulagali u BiH?

Spikhard: Da. Dugoročno to je dobra investicija i mislim da ne treba da ljudi budu obeshrabreni svakodnevnim problemima. Umjesto toga, pogledajte gdje smo bili prije sedam-osam godina, a gdje smo danas i na osnovu toga napravite projekciju gdje ćemo biti za 10 godina. Za ljude koji sada žive ne samo u BiH nego na Balkanu u cjelini to nije malo vremena, ali nemojmo biti sebični, mislimo na svoju djecu i unuke i svijet u kome oni treba da žive.

Kada govorimo o krizama poput ove u Federaciji BiH, da li je međunarodna zajednica u stanju da kontrolise tu situaciju?

Radi se o političkoj, a ne vojnoj krizi. Budući da je to tako, ne možemo na to odgovarati vojnim metodima. Na raspolaganju su nam politički metodi i međunarodna zajednica ih koristi. Tako je, na primjer, izvršila pritisak na Vladu Hrvatske da ne podrži one snage koje žele komadanje BiH i u tome uspjela. Očito je da brojni faktori utiču danas u BiH - finansijski, politički, lični motivi - ali ako stalno koristimo pritisak protiv retrogradnih snaga, on će prije ili kasnije dati rezultate.

A u slučaju Makedonije i Presevske doline, te Kosova, da li NATO može pod kontrolom držati ta područja?

U odnosu na BiH to je drugo pitanje. Mislim da u Makedoniji već imamo jako dobre rezultate. Tamo na sceni imamo koalicionu multietničku vladu koja odgovara odlučno izazovima ekstremista. Kriza još uvijek traje, ali se njeno rješenje ne nalazi u oružanim sukobima, već političkom dijalogu, izolovanju ekstremista, ograničenom vojnom odgovoru ekstremističkim nastojanjima da nasiljem iznude rješenje.

Da li je u slučaju Presevske doline načinjena greška kada su pobunjenici stavljeni u istu ravan sa srpskom vladom? S jedne strane je Čović, kao potpredsjednik Vlade Srbije, dok su s druge strane ljudi koje predvode neke pobunjeničke grupe?

Tamo je stanje malo drugačije od stanja u ostalim regijama. Uticaj Milosevićevog nasljedja je i dalje izražen, ima tu dosta istorije. Presija koju su tadašnje vlasti sprovodile nad ovim područjem u ranijim godinama kod lokalnog je stanovništva dovela do otpora, koji je kasnije postao legitiman u oružanoj sili. To, na primjer, nije slučaj sa Makedonijom.

Cinjenicu da su pobunjenici sa jedne,

a predstavnici beogradskih vlasti sa druge strane nije nametnuto od NATO. Mi samo omogućavamo da se razgovori vode. Sve sto smo mi rekli jeste slijedece - prije nego sto smanjimo zonu sigurnosti, zelimo da znamo sta slijedi nakon toga. Da li je napravljen sistem povjerenja? To nas zanima. Mi imamo svog covjeka koji pomaze da se sprovodi dijalog. Ako Vlada sutra prestane razgovarati sa lokalnim vodjama u Presevu, sta to znaci?

Vec vise od 10 godina problemi na Balkanu se samo gomilaju, ne resavaju se. Kako mozete biti optimista kada govorite o ovom regionu?

Rjesenja se nalaze u procesu demokratizacije. Ne mozete ocekivati rezultate tog procesa preko noci. Sada u svakoj zemlji u regionu imamo demokratsku vlast.

Kada su krize pocele, na vlasti su mahom bili demokratski izabrane vlasti. Na osnovu cega tvrdite da su nove vlasti u svim balkanskim drzavama stvarno demokratske? Zar za takvu tvrdnju ne treba nesto vremena i dokaza?

Ne mogu se sloziti s vama. Kada su krize pocele, imali ste na vlasti neke rezime koji su izazivali, stvarali i produbljivali probleme. Sada imate ostatke takvih rezima na pojedinim mjestima i oni nece nestati jednostavnim brisanjem sa stola. Posrijedi su i neki licni interesi i ulozi u svemu, i ljudi ciji su interesi u pitanju nece se tek tako lako predati. Ali, ako mozete uvjeriti narode tog regiona i neke njihove vodje da je buducnost u legitimnim demokratskim procesima, vidjecete da ekstremisti gube. To nam je glavni cilj na Balkanu. Dugorocno cemo u tome pobijediti. Evo, kada su ekstremisti poceli potiskivati Vladu i prijetiti joj da ce je raspolutiti, umijesala se medjunarodna zajednica, koja je upozorila da to nije put naprijed vec da vodi u beznadje. Time smo dali i alibi politicarima koji su za dijalog da mogu svojim biracima reci da to sto rade vodi Evropi i demokratiji.

Koliko je tacno da unutar NATO-a zbog Srba postoji sukob izmedu SAD, s jedne i Francuza, Grka i drugih zemalja, sa druge strane? Jednostavno, Amerikanci ne zele da veruju Srbima, iako to ostale zemlje cine.

Ne. Sasvim iskreno vam mogu reci da takvog konflikta nema, da cijeli NATO cvrsto stoji na stajalistu da u potpunosti treba podrzati demokratski proces u Jugoslaviji. Nema nikakve podjele tu i mi smo otvoreni. Ako pogledate ko je predstavnik NATO-a u Beogradu, vidjecete da je to Amerikanac koji snazno podupire napore Pitera Fajta, specijalnog izaslanika generalnog sekretara Dzordza Robertsona. SAD imaju izrazeno diplomatsko prisustvo u Beogradu i zainteresovane su za mir na tom podrucju.

Slike: Vernici na Vaskrs u prizrenskoj crkvi Sv. Djordja, 2001.

Crkva u Musnikovu, snimljeno na Vasrs 2001.

Konferencija za novinare specijalnog izaslanika visokog komesara za izbeglice UN TEZAK POLOZAJ NEALBANSKOG STANOVNIŠTVA NA KOSOVU I METOHIJI

Najbolji nacin zastite Srba, Roma, Egipcana i Askalija na Kosovu i Metohiji predstavlja ucesce njihovih predstavnika u prelaznim institucijama vlasti, ocenio je Erik Moris posle razgovora sa predsednikom SRJ dr Vojislavom Kostunicom

Patnja nealbanskog stanovnistva na Kosmetu za nas je zabrinjavajuca i neprihvatljiva i zato smatramo da treba uloziti povecane napore da se zastite pripadnici nacionalnih manjina. Takodje procenjujemo da je najbolji nacin zastite Srba, Roma, Egipcana i Askalija da predstavnici njihovih etnickih zajednica ucestvuju u prelaznim institucijama vlasti koje bi uskoro trebalo da se konstituisu na Kosmetu, u skladu sa Rezolucijom 1244, izjavio je Erik Moris, specijalni izaslanik visokog komesara za izbeglice Ujedinjenih nacija za Jugoslaviju, nakon razgovora sa dr Vojislavom Kostunicom.

On je na jucerasnjoj konferenciji za novinare istakao da treba uciniti vise za status nealbanskog stanovnistva na Kosmetu, kao i da treba stvoriti uslove za njihov povratak na Kosmet. Moris je napomenuo da je

poslednjih meseci vodio "nimalo lake razgovore" sa liderima albanskih politickih zajednica o zastiti manjina na Kosmetu i da su se svi slozili sa cinjenicom da se "etnicke manjine moraju zastititi". Erik Moris je naglasio da UNHCR od pocetka septembra radi na resavanju situacije u juznoj Srbiji i podsetio da je "odredjeni broj Albanaca iz juzne Srbije jos uvek raseljen u strahu od oruzanih sukoba".

"Mi zelimo da se sukobi sprece i da se ti ljudi vrate. Zato pozdravljamo napore koje ulaze Vlada Srbije u resavanju situacije i uspostavljanju poverenja medju etnickim zajednicama", rekao je Moris.

On je istakao da je UNHCR prole nedelje organizovao sastanak izmedju Nebojse Covica i vodje albanskih raseljenih lica koja se nalaze u Pristini i ocenio ovaj susret prilicno pozitivnim, i pored toga sto "neki pojedinci, odnosno ekstremisti sa obe strane" ocigledno ne zele mir u juznoj Srbiji. Moris je podsetio novinare na nedavno završen popis izbeglica koji su organizovali UNHCR i Komesarijat za izbeglice Srbije i rekao da ce njegovi rezultati biti poznati u drugoj polovini maja. "Izuzetno je vazno da nastavimo da zagovaramo pravo na povratak tih ljudi. Potrudio sam se da uverim predsednika SRJ dr Vojislava Kostunicu da ce UNHCR pruziti svu raspolozivu pomoc vladama Srbije i Crne Gore za izbeglice koji zele da se integrisu u lokalnu sredinu", rekao je Erik Moris.

Slika: Otac Ilija Smigic, paroh Prizrenski, april 2001.

DIREKTIVA IZ PRISTINE

Medvedja, 20. aprila Kontrola albanskih ekstremista sa Kosmeta nad sunarodnicima u medvedjskoj opštini poslednjih dana znatno je poostrena posto su ovdasnji Albanci poceli sve glasnije da govore o nuznosti povratka normalnom, zajednickom zivotu sa Srbima.

Uz to, pojedini su se "ohrabrili" i javno priznali da je oko tri i po hiljade Albanaca pre dve godine otislo iz Medvedje ne zbog navodnog terora srpskih vlasti, vec po nalogu komandanata albanskih ekstremista sa Kosova i Metohije.

Pritisci, pretnje i direktive iz Pristine narocito su, kako tvrde nasi izvori bliski PDD, pojačani posle "dogadjaja" u selu Tupalu, pred prve srpsko-albanske razgovore.

Tada je doslo do otvorenog sukoba dve albanske delegacije - jedne, koju su cinili predstavnici privremeno raseljenih Albanaca iz Medvedje, i druge, sastavljene od Albanaca koji i sada zive u ovoj opštini. Clanovi prve delegacije nisu dozvolili da u razgovorima sa potpredsednikom srpske vlade Nebojsom Covicom ucestvuju i mestani Albanci, koje su, jednostavno, izbacili iz sela! Razlog za to bili su suprotstavljeni stavovi dveju delegacija.

Oni koji su otisli na Kosmet, uslovljavali su svoj povratak uklanjanjem Vojske Jugoslavije sa prostora Medvedje, dok su mestani trazili samo bolje ekonomske uslove za zivot i rad.

Dva dana kasnije, potpredsednik Covic ponovo je dosao u Tupale. Ovog puta nije bilo delegacije sa Kosmeta, ali su mestani Albanci insistirali da, pre pocetka razgovora, "objasne" kako onog medjualbanskog sukoba, u stvari, nije bilo!

Takva direktiva stigla im je, kako cujemo, sa Kosmeta.

Ministar Pravde Srbije trazi optuznice protiv lidera OVK

PREISPITATI ODGOVORNOST ZA ZLOCINE NAD SRBIMA

Ministar pravde Srbije Vladan Batic ponovo je juce zatražio od glavnog tuzioca Haskog tribunala Karle del Ponte da "preispita odgovornost lidera takozvane oslobodilacke vojske Kosova" i drugih koji su odgovorni za zlocine nad Srbima.

U otvorenom pismu upucenom Karli del Ponte, Batic podseca da se Karli del Ponte sa istim zahtevom obratio i pre 15 dana.

"Smatrao sam da ce se na taj nacin stati na put eskalaciji albanskog terorizma na Kosovu i Metohiji sa jedne strane, te da ce se demistifikovati rasireno uverenje da se u Hagu sudi iskljucivo politickim liderima Srba", navodi se u pismu ministra pravde Srbije koje je juce dostavljeno i medijima.

Ruski sef diplomatije o situaciji u juznoj srpskoj pokrajini

IVANOV: KOSOVO GLAVNO ZARISTE TERORIZMA I KRIMINALA U EVROPI

Moskva, 20. aprila Kosovo predstavlja glavno zariste terorizma i kriminala u Evropi, a do toga je dovela popustljivost prema albanskom terorizmu i separatizmu, izjavio je danas ministar inostranih poslova Rusije Igor Ivanov.

On je na zasedanju Ruske asocijacije za medjunarodna istrazivanja rekao da je neophodno pristupati veoma kompleksno resavanju situacije na Balkanu, i podsetio na inicijative koje su u tom pravcu vec pokrenute.

Jedna od tih inicijativa jeste ona koju je pokrenula Rusija i prema kojoj balkanske zemlje treba da usvoje sporazum o medjusobnom priznavanju suvereniteta i teritorijalne nedeljivosti drugih drzava, rekao je sef ruske diplomatije.

S druge strane, dodao je on, medjunarodna zajednica treba da podrzi takav sporazum.

"To bi, dakle, bile jasne i precizne medjunarodne obaveze svih zemalja potpisnica", rekao je Ivanov.

On je posebno naglasio da, u svetlu sadasnje situacije, "raspad drzava u balkanskom regionu predstavlja veoma realnu mogucnost" i upozorio da bi to neminovno dovelo do oruzanih sukoba na Balkanskom poluostrvu.

Na zalost, rekao je sef ruske diplomatije, u tom regionu se zasad obistinjuju najgore bojazni i

prognoze.

Sta su sve prezivali oslobodjeni Srbi u siptarskom zatocenistvu

PRIKLJUCIVALI NAS NA STRUJU

18. April 2001 U utorak je Merdare ponovo postalo centar zbivanja. Ponovo su se okupili brojni novinari.

Razlog je sto je Kfor predao petoricu Srba koje su bili oteli siptarski ekstremisti. Kako su siptarski predstavnici izjavili, ovo je njihov "gest dobre volje" kako bi se nastavili pregovore. Da li je tako? Naime, pocetkom marta siptarski ekstremisti su u atarima Velikog Trnovca presreli i zarobili civile Dragana Ilica, Suzanu, Nebojsu i Stojanca Petrovica koji su krenuli da obidju manastir Prohor Pcinjski. Siptarski ekstremisti su u njima "prepoznali srpske teroriste" koji su navodno dosli da miniraju skolu u centru sela?! Nedelju dana kasnije, uhvatili su vodnike VJ Miliju Beloicu i Sasu Bulatovica, koji su vozilom zalutali na teritoriju koju teroristi "drze pod kontrolom". Posle toga, zapoceti su brojni pregovori, dogovori i ucene.

Posle brojnih pregovora, ekstremisti pristaju, opet kao "gest dobre volje", da na slobodu puste jednog od "srpskih terorista" Suzanu Petrovic, koja biva predata porodici i srpskim vlastima 1. aprila.

Sad, kada je ova drama oko otetih privedena kraju, svi su imali sta da kazu. Na pres-konferenciji u Rudaru, Covic je odmah na pocetku naglasio da mu je ovo najsretnija konferencija koju je do sada odrzao.

- Ovo pokazuje da u okviru albanske nacionalne zajednice postoje grupacije koje su raspoložene za dijalog i mirno resenje. Medjutim, ja zelim da naglasim da nije ucinjena ne znam kakva usluga od strane albanskih ekstremista koji su verovali da bi tako dugo drzanje ovih neduznih ljudi stvorilo takav ambijent da se ucini da su napravili ko zna koliko veliku uslugu i ustupak. Prevarili su se. Mi kao drzava potpuno smo raspoloženi za mirno resenje krize na jugu Srbije. To je prva tacka. Druga tacka je da se obezbedi potpuna demobilizacija i razoruzavanje albanskih ekstremistickih i naoruzanih grupa. Ono sto mi garantujemo jeste apsolutna abolicija za one koji nisu ucestvovali u krivicnim delima i u teroristickim aktima. Inace, dijalog necemo vezivati za dalji ulazak nasih Zdruzenih snaga bezbednosti u sektor B kopnene zone bezbednosti - rekao je Nebojsa Covic.

I Son Saliven je ovog puta pristao na razgovor s novinarima. Ocito, imao je sta da kaze i pokaze kao uspeh svoje misije. Rekao je da je srecan sto je misiju okoncao i da je ovog puta predao na Merdaru pet zivih zatocenika za razliku od pre sest meseci kada je na ovom istom prelazu predao tela ubijenih policajaca. Ali, i on je, poput Covica, uocio i obelodanio da medju Siptarima postoje oni kojima nije do razgovora.

- Mislim da ce ovim poceti proces saradnje medju zajednicama. Medjutim, kao sto je rekao gospodin Covic, postoje i oni koji nisu zainteresovani za mir i s njima moramo da poradimo mnogo vise - rekao je Son Saliven.

Ko su ti s kojima se mora "poraditi mnogo vise" i koji svoje politicke ciljeve resavaju ucenama, mucenjem i terorom, objasnili su zatocenici na cijim licima se moglo videti kroz kakve su sve muke prošli. Iz njihovih prica u Merdaru, svi su prošli zestoku torturu, premestani su iz memljivog u memljiviji podrum, muceni su, zlostavljani i vise bili gladni nego siti. Delimicno sta su sve prozivali objasnili su na konferenciji za novinare.

- Mucili su nas svakodnevno. Ja sam najmanje trideset puta bio prikljucivan na struju, boden sam nozevima i od mene je trazeno da dajem izjave koje su im po zelji - sto sam morao da uradim. Tako sam izjavio da se nikad vise necu vratiti u VJ, da nju masovno napustaju Crnogorci i mnogo toga. Sada izjavljujem da sve to nije tacno i da cu, cim se oporavim, biti na raspolaganju mojoj jedinici - rekao je vodnik Sasa Bulatovic.

Njegov kolega Milija Beloica je rekao da su siptarski ekstremisti s njima postupali tako da se to ne moze opisati recima, niti zdrav um to moze da shvati. Sve je ovo rezimirao Nebojsa Petrovic, rekavši da bi ako bi mu se dalo da bira izmedju mucenja i smrti, radije izabrao smrt, jer tu torturu ne bi mogao vise da izdrzi.

Konferencija za novinare završena je s molbom da se ne postavljaju pitanja, jer izmuceni zatocenici treba da se odmire i odu na lecenje. Medjutim, bar za gospodina Sona Salivena, bilo je mesta za pitanje sta ce biti s jos 1.300 zatocenih Srba koje Siptari drze u zatocenistvu. O njima se jos ne zna ni da li su zivi ili mrtvi. Mozda i medju njima mnogi, poput Nebojse Petrovica, prizeljkuju smrt da bi prekratili muke.

Hoce li biti pregovora

Novi pregovori izmedju Siptara i vlasti iz Beograda, koji bi trebalo da zapocnu 27. aprila, dovedeni su u pitanje. Naime, kako je izjavio Riza Haljimi, predsednik Partije za demokratsko delovanje Albanaca na jugu Srbije, strana koju zastupa ima i uslove: demilitarizaciju kriznog podrucja, "prestanak

diskriminacije i represije drzavnih organa i snaga bezbednosti kojima se ugrozavaju ljudska prava". Za Radio Dojce Vele, komentarisuci izjave zatocenika da su bili muceni, ponizavani i na sve moguće nacine maltretirani, Haljimi je rekao da to nije tacno i da su oni imali "tretman onakav kakav je bilo moguće obezbediti". O ovom "tretmanu", posle prvog pregleda, izjasnili su se lekari Doma zdravlja u Kursumliji, koji su potvrdili da su evidentne povrede, pa cak i prelomi.

Otvoreno pismo Vladana Batica Karli del Ponte

DVOSTRUKA PRAVDA HASKOG TRIBUNALA

BEOGRAD 20. Apr 2001 - Ministar pravde u Vladi Srbije Vladan Batic uputio je u petak otvoreno pismo glavnom tuziocu Haskog tribunala Karli del Ponte, u kojem ponavlja zahtev da preispita odgovornost lidera "Oslobodilacke vojske Kosova"

Batic podseca da je prvu molbu glavnom tuziocu uputio pre petnaest dana, jer je smatrao da ce se na taj nacin stati na put eskalaciji albanskog terorizma na Kosovu i Metohiji i demistifikovati uverenje da se u Hagu sudi iskljucivo politickim liderima Srba.

"Umesto toga, usledili su novi teroristicki akti na Kosovu i Metohiji, a portparol Haskog tribunala u Pristini Dardan Gasi slavodobitnicki najavljuje nove optuznice protiv srpskih drzavnih funkcionera zbog ubistva civila u selu Gornji Poklek", navodi Batic u otvorenom pismu.

On takodje istice da su stotine Srba zrtve bestijalnih zlocina albanskih terorista, stotine se vode kao nestali, desetine hiljada su ostale bez imovine, a stotine hiljada prognane sa svojih ognjista. Batic naglasava da "dokaza ima bezbroj" i da je od istraznog sudije u Pristini Danice Marinkovic "upravo primio cetiri knjige zapisnika o saslanju svedoka o ubistvima, otmicama, torturi, teskom fizickom i psihickom zlostavljanju, oduzimanju imovine, egzodusu i progonu".

Zlocin u Klecki spada u jedan od najmonstruoznijih u novijoj istoriji, ali Hasima Tacija, Agima Cekua, Ramusa Haradinaja i druge jos niste optuzili. Recite kako da objasnim gradjanima Srbije da Haski tribunal ne deli selektivnu pravdu kada su oni na slobodi, a u Seveningenu je jedna starica, Biljana Plavsic, Srpkinja.

Ponavljam ono sto vec znate, u ratnim viorima na prostorima bivse Jugoslavije zlocine su cinili svi i Hrvati i Muslimani i Albanci i Srbi. Po osnovu tzv. komandne odgovornosti optuzena su samo cetiri politicka lidera Srba. Krajnje je vreme da optuzite i druge, jer "Justitia est dupledz severe paniens et vere preaveniens" Pravda je dvostruka: strogo kaznjava i istinski sprecava", navodi se u Baticevom pismu Karli del Ponte.

Protest FHP Unmiku u Mitrovici

UPRAVNIK ZATVORA MALTRETIRAO ADVOKATA

Beograd - Fond za humanitarno pravo saopstio je juce da je uputio protestno pismo Unmiku zbog sprecavanja advokata te nevladine organizacije, koja nadgleda postovanje prava pritvorenika na Kosmetu, da poseti zatvorenike u Kosovskoj Mitrovici.

Kako se navodi, medjunarodna uprava zatvora, upravnik Ed Musa i njegov zamenik Fil Rehak, nisu dozvolili 5. aprila advokatu FHP Tatomiru Lekovicu da poseti zatvorenike u Kosovskoj Mitrovici vec su ga u kancelariji upravnika ispitivali o aktivnostima FHP. Posle informativnog razgovora oni su detaljno pregledali advokataov lap-top kompjuter, bez njegove saglasnosti, i presnimili snimljeni materijal.

Protest je upucen specijalnom izaslaniku generalnog sekretara UN na Kosovu Hansu Hekerupu i kopredsednicima Uprave za pravna pitanja misije UN Fernandu Kastanionu i Nekibi Keljmendi, navodi se u saopstenju.

Iz sveta religije

SVETLA NEDELJA

Prva sedmica posle Uskrsa naziva se svetlom. Vaskrsenje Hristovo slavilo se nekada osam dana, kako sveti oci beleze, to vreme se smatralo kao jedan dan koji podseca na buduće nebesko carstvo u kome noci nece biti. U prvom hiljadugodistu, na Istoku i Zapadu, i drzave su slavile Uskrs sedmicu dana.

Islo se neprestano u crkvu, pricescivalo se, pevali su se psalmi, citalo se samo ono sto je dusekorisno i "radovalo se u Hristu". Konjicke i druge igre nisu bile dopustene. Sve to odredjeno je i 60. pravilom Sestog vasseljenskog sabora iz 692. godine. Novokrsteni su svetle nedelje nosili belu odecu u znak radovanja. Apostolsko pravilo kaze: "Neka vam osam dana bude castan praznik". Spanska monahinja Eterija je u svom jerusalimskom putopisu iz 4. veka zabelezila osmodnevno slavljenje. Grcki i ruski crkveni kalendari i danas svih osam dana obelezavaju "crvenim slovima", dok srpski samo tri dana. U kasnom srednjem veku slavljenje svetle nedelje ograniceno je do srede a vecina evropskih drzava je iz ekonomskih razloga pred Prvi svetski rat skratila praznik na Uskrs i uskrsnji ponedeljak. U sredi i petak svetle nedelje se ne posti.

Beskvasni i kvasni hleb

Jevreji svoju Pashu (Pesah) slave osam dana, otuda je isto trajanje hriscanske Pashe Gospodnje. Jevreji za to vreme jedu beskvasni hleb, hriscanima to izricito

nije dopusteno. Ne zna se kada, jer Eterija to ne pominje, uvedeno je osvecenje posebnog kvasnog hleba - artosa - na sam Uskrs. Taj hleb tokom sedmice stoji na posebnom mestu, pred oltarom, kod ikone Vaskrsenja, za vreme bogosluzenja tokom nedelje bi se nosio kroz hram a vernici ga celivaju. Na njemu je utisnut krsni znak, kada je veci - i reci "Hristos vaskrse". Kod Rusa on se u svetlu subotu blagoslovi svetom vodom uz molitvu "Za razdrobljenje artosa", izlomi na male komade i na kraju liturgije podeli vernicima mesto anafore. Kod Grka se obicno izlomi tek u nedelju, na isti nacin. Iako i u srpskim trebnicima stoje artoske molitve, ne postoji bogosluzbena praksa osvecenja artosa. Nazalost, kako kaze jedan nas episkop, smatrajuci da treba uvesti artos.

Jos kod nekih pravoslavni naroda artos se lomi u nedelju, osmi dan po Uskrsu, koja se zove Antipasha (anti, osim protiv, znaci i prema). Ova nedelja se kod nas iskljucivo zove Tominom, po "nevernom", zapravo skeptinom apostolu Tomi, dok ruski i grcki kalendari ne izostave da napomenu da je to i nedelja Antipashe.

Bogoslovsko znacenje

Za Srbe je to "mali Uskrs", sto je vrlo prikladan naziv. U najstarijim sacuvanim knjigama bogosluzbenog poretka - tipicima stoji da se najvećim delom ponavlja sluzba Uskrsa. To je bio "drugi Uskrs" kojim se okoncavalo osmodnevno slavljenje. Tokom srednjeg veka sve se veci znacaj pridavao susretu vaskrslog Hrista sa apostolom Tomom i drugim apostolima, kako je opisano u Jovanovom evandjelju. Jos krajem cetvrtog veka je sveti Grigorije Nazijanin odgovorio, retoricki i polemicki, onima koji se pitaju otkud hriscani takoreci dva puta slave vaskrsenje Hristovo, na sam Uskrs, Pashu i na dan Antipashe. Ne cine to hriscani, po njegovim recima, zato sto rado praznuju i izmisljaju sebi veselja, vec zato sto dan Antipashe ima duboko bogoslovsko znacenje.

Dan posle Tomine nedelje kod Srba se u narodu zove Pobusani ponedeljak kada se odlazi na groblje kao na zadusnice. Neki ga zovu Uskrsom umrlih. Ovu praksu prisutnu kod slovenskih naroda ne predvidjaju tipici, ne spominju se u tim danima molitve za upokojene. To je, medjutim, lep obicaj, i mrtvima se odnosi radost Hristovog vaskrsenja, jer On je svojom smrću smrt pobedio i onima koji pocivaju u grobovima zivot darovao.

Slika: Crkva Sv. Nikole u selu Bogosevici, Sredacka Zupa, april 2001.

Zivica TUCIC

SMISAO ZA REALNOST

Beograd, o Uskrsu 20001. godine

Napor rasko-prizrenske eparhije, olicen pre svega u radu vladike Gospodina Artemija, da se sto siroj svetskoj javnosti sveobuhvatno i objektivno prikaze stradanje srpskog naroda na prostoru Kosova i Metohije, pracen je i kontinuiranom brigom za zastitu izuzetnog kulturnog i prirodnog nasledja ove oblasti.

U tom smislu, grupa jugoslovenskih strucnjaka iz oblasti zastite prirodne i kulturne bastine, sa posebnim tezistem na zastiti nasledja Kosova i Metohije, formirala je Centar za ocuvanje nasledja Kosova i Metohije - MNEMOSYNE (u daljem tekstu Centar), kao nevladino udruzenje, jedino iz ovog domena registrovano i pri UNMIK-ovoj administraciji u Pristini. Cilj ovako postavljenog udruzenja je da u uslovima izmenjenog statusa ovog dela nase teritorije, na pravi, dovoljno operativan i konstruktivan nacin, doprinese unapredjenju specijalnog statusa naseg nasledja, izbori se za povratak jugoslovenskih strucnjaka u sistem zastite pokretnih i nepokretnih dobara i na strucan nacin pokrene, koordinise i ucestvuje u realizaciji konkretnih projekata zastite.

Bezmalobli tri pune godine, strucnjaci Centra brizljivo i istrajno prate, opominju, podsticu ucestvuju i kreiraju koliko je moguće u situaciji i dalje izuzetno nepovoljnoj za sve nase aktivnosti, akcije usmerene ka zastiti nasledja Kosova i Metohije. Najvazniji i visoko cenjen sagovornik strucnjaka Centra je SPC, pre svega rasko-prizrenska eparhija sa vladikom Gospodinom Artemijem na celu. U duhu bliske saradnje, razumevanja i koordinisanja svih akcija, visoki predstavnici nase Crkve i

strucnjaci Centra, uzeli su ucesce u okviru dva medjunarodna skupa organizovana tokom marta meseca, a na temu zastite nasledja u Jugo-istocnoj Evropi, posebno na Kosovu i Metohiji. Ovi skupovi odslikavaju i dve, za sada definisane svetske inicijative okrenute ka zastiti kulturne i prirodne bastine Kosova i Metohije.

Inicijativa Vlade Italije je, zbog bliskosti i pripadnosti slicnom kulturnom miljeu, razumevanju geografsko-politickog konteksta, cije je zajednicko ishodište basen Mediterana, odmakla u kreiranju okvira jednog dugorocnog Programa zastite izuzetnog hriscanskog nasledja Kosova i Metohije. Skup u Pizi, odrzan 29. i 30. marta, propratili su, izuzetno dobro koordinisanim nastupom, predstavnici SPC, vladika rasko-prizrenski Gospodin Artemije i iguman manastira Visoki Decani, otac Teodosije, Gospodin Gojko Subotic, vrhunski strucnjak u oblasti srednjevekovne umetnosti i Gospodin Vojislav Vasic, direktor Prirodiljackog muzeja u Beogradu, clan upravnog odbora Centra, kao operativnog i u ovoj situaciji prihvatljivog partnera medjunarodnih civilnih i vojnih vlasti na Kosovu i Metohiji.

Inicijativa Vlade Japana, pracena seminarom o edukaciji i zastiti nasledja u Jugo-istocnoj Evropi, odrzanim u Tokiju od 21. do 23. marta, nije rezultirala tako jasno definisanom i fokusiranom Deklaracijom kao sto je ona iz Pize. Ali, njen znacaj zbog toga nije ni malo manji.

Rad ovog skupa, na poziv Japanske Ambasade u Beogradu, pratio je predstavnik Centra, potpisnik ovih redova.

Seminar je odrzan u organizaciji Ministarstva za inostrane poslove Japana, Biroa za evropske poslove Odeljenja za Centralnu i Jugo-istocnu Evropu i Nacionalnog instituta za unapredjenje istrazivanja. Seminar je prvi prateci, konkretan projekt Konferencije o Jugo-istocnoj Evropi na visokom nivou, odrzane u Tokiju maja meseca 2000. godine, kao i Samita grupe G-8, odrzanim u julu mesecu iste godine na ostrvu Okinava, takodje u Japanu.

Konferencije iz proste godine visoko su istakle znacaj uspostavljanja civilnih drustava u kojima vladaju tolerancija i postovanje razlika. Kao prvo sustinsko pitanje od posebnog interesa na putu izgradnje je uloga edukacije i zastite nasledja u postkonfliktnom periodu. Najavom Dekade Japansko-Evropske saeadne na konferenciji u Tokiju, japanska Vlada je ocigledno prihvatila vrlo ozbiljan, tezak i delikatan posao da ispita i istrazi prakticnu ulogu osnovnih elemenata demokratskih drustvenih sistema kojima se tezi, kao i ulogu najznacajnijih medjunarodnih organizacija i zainteresovanih zemalja u procesu revitalizacije regiona i na temelju tih procena predlozi adekvatnu strategiju. Neutralnost Japana je takodje znacajna u dodeljivanju ovako vazne uloge. Postavljanje ovako definisanih interesa najrazvijenijih zemalja sveta, impliciralo je oderdjene pretenzije skupa iskazane završnim Deklaracijama. Prve, koja se bavi redefinisanjem osnovnih kulturnih odrednica u skladu sa procesom globalizacije i druga, koja potpuno jasno i nedvosmisleno osudjuje kulturni vandalizam, prihvatajuci i najstroze sankcionisanje kao meru kazne.

Vlada Japana je organizovala Seminar sa ciljem ne samo da doprinese Godini dijaloga medju Civilizacijama, proglasenoj od strane UN, da najavi Dekadu japansko-evropske saradnje, vec i da istakne znacaj i ojaca saradnju vlade sa UNESKO-om. I to sve pod sloganom „Harmonija medju etnickim grupama“.

Zato ni malo ne cudni odabir ucesnika za ovaj skup. Pored predstavnika Ministarstva i strucnih institucija iz svih zemalja Jugo-istocne Evrope, primarno mesto je dato visokim predstavnicima medjuvladinih organizacija trenutno najodgovornijim za regionalnu kooperaciju unutar prostora JI Evrope i za kreiranje Euroregiona i to kroz detaljno osmisljene transgraniczne aktivnosti. To su: UNESKO, UNICEF, Savet Evrope, ISCE, i Kancelarija Specijalnog Koordinatora Pakta za stabilnost JI Evrope. Posebna paznja je posvecena nevladinim organizacijama i njihovoj ulozi, sto se vidi iz selektivnog odabira NGO udruzenja za ucesce na ovom skupu. Skup je pratio i znatan broj japanskih strucnjaka - njih 19.

Posebno interesantnom nam se cini najava i insistiranje UNESKO-a da se regionu JI Evrope pridje sveobuhvatno, imajući u vidu istorijsko-geografski kontekst, bliske kulturne veze medju zemljama regiona i znacaj vladinih predstavnika i civilnog drustva za proces obnove. Posebno je naglasena uloga i iskustvi tri UNESKO-ve kancelarije na ovom prostoru i to u Bukurestu, Sarajevu i Veneciji. Sa zaljenjem smo konstatovali da se kao alfa i omega stradanja i unistavanja nasledja na prostoru JI Evrope i dalje tendenciozno spominje samo Dubrovnik, sa jedne strane i unistavanje budistickih preislamskih spomenika u avganistanu sa druge, na sirem planu. Sve izmedju je i dalje obavijeno cutanjem, pristrasnoscu i primenom „dvostrukih standarda“. Zato ce jedno od osnovnih pitanja Direktoru UNESKO_a, Gospodinu Macura, koji u maju mesecu dolazi u zvanicnu posetu Beogradu, ali i Pristini biti, zasto UNESKO nije tako efikasno odgovorio na unistavanje hriscanskog nasledja na Kosovu i Metohiji, kao sto je slucaj sa spomenicima u Avganistanu. Svakako da je isto tako vazno i kreiranje adekvatnog Programa posete visokih predstavnika UNESKO-a. Uz dolazak UNESKO-vih predstavnika u Beograd bice i najava zvanicne japanske ekspertske komisije za utvrđivanje stanja spomenickog nasledja na prostoru Kosova i Metohije.

Nastup predstavnika Centra je osmišljen za cilj da ukaze na polazno stanje u domenu zaštite nasledja Kosova i Metohije i da definiše osnovne predušlove za ponovno uspostavljanje sistema celokupne zaštite na Kosovu i Metohiji. Predstavnik centra je postavio tri osnovne polazne pretpostavke u resavanju problema zaštite: saradnju sa medjunarodnim ekspertima i timovima, rad na osnovu liste prioriteta i uvršcenja spomenika kulture od izuzetnog znacaja na UNESCO-vu listu svetske bastine, kao specijalni vid zaštite spomenika na ugroženim podrucjima, konkretno pitanje Manastira Visoki Decani i ostalih najznacajnijih svetinja srpske kulture i tradicije sa prostora Kosova i Metohije. Istaknut je i znacaj NGO udruženja u okviru preventivne diplomatije.

Skup u Tokiju predstavio je Vladu Japana kao izuzetno vaznog i u bliskoj buducnosti jednog od odlucujucih faktora u resavanju nagomilanih problema u JI Evropi. Da ambicije domacina ne treba zanemariti govori i namera da se u Tokiju mozda uspostavi Globalni Komitet za kulturna nasledja. Procenjujemo da je skup i najava globalne rekonstrukcije i restauracije najvaznijih svetskih organizacija, kao sto su UN i UNESCO, jer se, vise je nego jasno, ove institucije drže na „staklenim nogama“. Da li ce uvodjenjem tako glomaznih i birokratizovanih struktura i sa stvaranjem novih, kakav je npr. Pakt za stbilnost Evrope, doći do sustinskog poboljšanja u zemljama zahvacenim ratnim vihorom i stavljenim pod lupu svetske naglasene potrebe za globalizacijom, modernizacijom i brzim promenama, ostaje da se vidi. Tradicionalnost, ozbiljnost i odgovornost japanskog drustva garant su da ce moguca ponudjena resenja biti dobro promisljena.

Ili ce, isto tako dobra evropska tradicija, naci nacina i snage da ponudi svoja resenja. U svakom slucaju, predstoji nam tezak put.

**Mirjana Menkovic, kustos Etnografskog muzeja u Beogradu
Predsednik Centra MNEMOSYNE**

